

MINISTERSTVO VNITRA

Poradní sbor náměstka ministra vnitra pro státní službu
k zákonu o státní službě

Závěr č. 26

**ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu
o státní službě ze dne 7. prosince 2018**

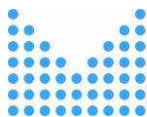
Předčasné ukončení čerpání rodičovské dovolené

I. Určení rozsahu rodičovské dovolené je náležitostí žádosti o poskytnutí rodičovské dovolené. Rozsah (dobu) rodičovské dovolené určený státním zaměstnancem uvádí služební orgán ve výroku rozhodnutí o zařazení státního zaměstnance mimo výkon služby z důvodu rodičovské dovolené.

II. Státní zaměstnanec má nárok ukončit čerpání rodičovské dovolené a bezprostředně poté nastoupit zpět do služby pouze dnem následujícím po uplynutí doby rodičovské dovolené uvedené ve výroku rozhodnutí o zařazení státního zaměstnance mimo výkon služby z důvodu rodičovské dovolené. Před uvedeným dnem (tj. v případě žádosti o předčasné ukončení čerpání rodičovské dovolené) má státní zaměstnanec nárok nastoupit zpět do služby, ale nemá nárok nastoupit zpět do služby bezprostředně po doručení oznámení o ukončení čerpání rodičovské dovolené (s ohledem na povinnost zajistit řádný výkon služby a řádné plnění úkolů).

Odůvodnění

Poradní sbor náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu o státní službě se zabýval otázkou předčasného ukončení čerpání rodičovské dovolené v prostředí státní služby.

Podle § 63 odst. 1 zákona o státní službě se mimo výkon služby z důvodu rodičovské dovolené zařadí státní zaměstnanec, čerpá-li rodičovskou dovolenou. Rozhodování služebního orgánu o zařazení mimo výkon služby z důvodu rodičovské dovolené je tedy v zákoně o státní službě upraveno jako rozhodování z moci úřední na základě právní skutečnosti, jíž je čerpání rodičovské dovolené, nikoliv jako rozhodování o žádosti.

Pokud jde o samotné čerpání rodičovské dovolené, vyplývá z úpravy v zákoníku práce, na kterou zákon o státní službě odkazuje, následující:

Rodičovská dovolená je jednou z překážek ve službě na straně státního zaměstnance (§ 104 zákona o státní službě ve spojení s § 191 zákoníku práce), po dobu které je služební orgán povinen omluvit nepřítomnost státního zaměstnance ve službě. Je-li překážka ve službě státnímu zaměstnanci předem známa, musí včas požádat služební orgán o poskytnutí služebního volna (§ 104 zákona o státní službě ve spojení s § 206 zákoníku práce).

V žádosti o poskytnutí rodičovské dovolené státní zaměstnanec určí rozsah rodičovské dovolené (§ 121 zákona o státní službě ve spojení s § 196 zákoníku práce).

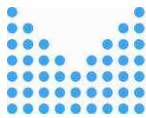
K problematice předčasného ukončení čerpání rodičovské dovolené lze dále dohledat rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 13 Co 413/95¹.

Právní věty k tomuto rozsudku jsou následující:

1. Pokud zaměstnankyně požádá o poskytnutí další mateřské dovolené, aniž uvedla její délku, je třeba vycházet z toho, že jde o dobu do dosažení tří let věku dítěte.

---

¹ rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové byl vydán ještě v době, kdy byl uzákoněn institut další mateřské dovolené, jenž byl později nahrazen rodičovskou dovolenou [§ 157 odst. 1 a 2 zákoníku práce č. 65/1965 Sb., ve znění do 31. prosince 2006: (1) V souvislosti s porodem a péčí o narozené dítě náleží ženě mateřská dovolená po dobu 28 týdnů (...). (2) K prohloubení mateřské péče je zaměstnavatel povinen poskytnout ženě, která o to požádá, další mateřskou dovolenou až do tří let věku dítěte. Tato dovolená se poskytuje v rozsahu, o jaký matka žádá.]

2. Zaměstnavatel je povinen umožnit výkon práce a přidělovat zaměstnankyni práci podle pracovní smlouvy v případě, kdy zaměstnankyně přeruší nebo ukončí svou další mateřskou dovolenou před uplynutím doby, na kterou byla vyžádána, jen pokud jde o zákonem stanovený důvod omezení délky další mateřské dovolené (§ 159 odst. 4 ZPr).

K tomuto rozsudku vyjádřila Asociace pro rozvoj kolektivního vyjednávání a pracovních vztahů ve svém stanovisku názor, že čerpání rodičovské dovolené zaměstnancem je jeho právem, nikoliv povinností, a zaměstnavatel má povinnost podřídit se jednostrannému právnímu úkonu zaměstnance, který směřuje k čerpání rodičovské dovolené a k jehož změně není nutný souhlas zaměstnavatele; zaměstnavatel by tedy podle tohoto názoru měl umožnit zaměstnanci dřívější návrat do práce.

(i) První otázkou, jíž se poradní sbor zabýval, byla otázka, zda je státní zaměstnanec povinen v žádosti o poskytnutí rodičovské dovolené určit rozsah (dobu) rodičovské dovolené.

Podle názoru poradního sboru je určení rozsahu rodičovské dovolené dle díkce § 196 zákoníku práce, podle kterého „*rodičovská dovolená přísluší matce dítěte po skončení mateřské dovolené a otci od narození dítěte, a to v rozsahu, o jaký požádají...*“, předepsanou náležitostí žádosti o poskytnutí rodičovské dovolené. Neurčí-li státní zaměstnanec v žádosti o poskytnutí rodičovské dovolené rozsah rodičovské dovolené, vyzve jej služební orgán k jeho určení a poučí jej o tom, že neurčí-li jej, uvede ve výroku rozhodnutí o zařazení státního zaměstnance mimo výkon služby z důvodu rodičovské dovolené maximální možný rozsah do dosažení tří let věku dítěte (jak odpovídá výkladu provedenému Krajským soudem v Hradci Králové).

Rozsah (dobu) rodičovské dovolené určený státním zaměstnancem uvádí služební orgán ve výroku rozhodnutí o zařazení státního zaměstnance mimo výkon služby z důvodu rodičovské dovolené. Za právně relevantní je totiž třeba považovat právě to, co je uvedeno ve výroku rozhodnutí o zařazení státního zaměstnance mimo výkon služby z důvodu rodičovské dovolené, a to z důvodu, že veřejnoprávní vztah (zařazení státního zaměstnance mimo výkon služby z důvodu rodičovské dovolené) vzniká na základě individuálního právního

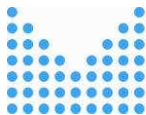
aktu (rozhodnutí) služebního orgánu, jenž má pravomoc rozhodnout o právech a povinnostech státního zaměstnance.

(ii) Druhou otázkou, již se poradní sbor zabýval, byla otázka, zda má státní zaměstnanec nárok na ukončení čerpání rodičovské dovolené kdykoliv, či nikoliv. V té souvislosti poradní sbor připomněl, že státní zaměstnanec má i po ukončení čerpání rodičovské dovolené nárok kdykoliv opětovně požádat o poskytnutí rodičovské dovolené, a to až do vyčerpání maximálního možného rozsahu rodičovské dovolené do dosažení tří let věku dítěte.

Podle názoru poradního sboru má státní zaměstnanec nárok ukončit čerpání rodičovské dovolené a bezprostředně poté nastoupit zpět do služby pouze dnem následujícím po uplynutí doby rodičovské dovolené uvedené ve výroku rozhodnutí o zařazení státního zaměstnance mimo výkon služby z důvodu rodičovské dovolené. Před uvedeným dnem (tj. v případě žádosti o předčasné ukončení čerpání rodičovské dovolené) má státní zaměstnanec nárok nastoupit zpět do služby, ale nemá nárok nastoupit zpět do služby bezprostředně po doručení oznámení o ukončení čerpání rodičovské dovolené, neboť služební orgán je primárně povinen zajistit řádný výkon služby a řádné plnění úkolů. Služební orgán tak rozhodne o zařazení státního zaměstnance zpět k výkonu služby na jeho původní služební místo podle § 70 odst. 1 zákona o státní službě nebo o zařazení k výkonu služby na volné služební místo podle § 70 odst. 3 zákona o státní službě z moci úřední na základě právní skutečnosti, již je oznámení státního zaměstnance o ukončení čerpání rodičovské dovolené, ve lhůtách pro vydání rozhodnutí podle správního řádu.

K tomu poradní sbor doplnil, že neuváděl-li by služební orgán ve výroku rozhodnutí o zařazení státního zaměstnance mimo výkon služby z důvodu rodičovské dovolené rozsah rodičovské dovolené, měl by státní zaměstnanec, podle jeho názoru, nárok ukončit čerpání rodičovské dovolené kdykoliv a bezprostředně poté nastoupit zpět do služby, nejpozději v den následující po dosažení tří let věku dítěte.

(iii) Konečně třetí otázkou, již se poradní sbor zabýval, byla otázka, zda v případě, kdy u státního zaměstnance nastane přerušení rodičovské dovolené (§ 121 zákona o státní službě ve

spojení s § 198 odst. 2 zákoníku práce), ztráta nároku na část rodičovské dovolené (§ 121 zákona o státní službě ve spojení s § 198 odst. 3 zákoníku práce) nebo dojde k úmrtí dítěte (§ 121 zákona o státní službě ve spojení s § 198 odst. 4 zákoníku práce), rozhodne služební orgán z moci úřední na základě právní skutečnosti, jíž je ukončení čerpání rodičovské dovolené, o zařazení státního zaměstnance k výkonu služby na jeho původní nebo na volné služební místo, jak by mohlo odpovídat výkladu provedenému Krajským soudem v Hradci Králové v druhém bodu právní věty.

Poradní sbor se domnívá, že takový výklad je možný i v prostředí státní služby. K ukončení čerpání rodičovské dovolené totiž dochází ze zákona, služební orgán nemá žádnou volnost v uvážení, zda čerpání rodičovské dovolené ukončit či nikoliv, a je tedy povinen rozhodnout o bezprostředním zařazení státního zaměstnance k výkonu služby na jeho původní nebo na volné služební místo.